

NUM. 832

BARCELONA 21 DE DESEMBRE DE 1891

ANY 16

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

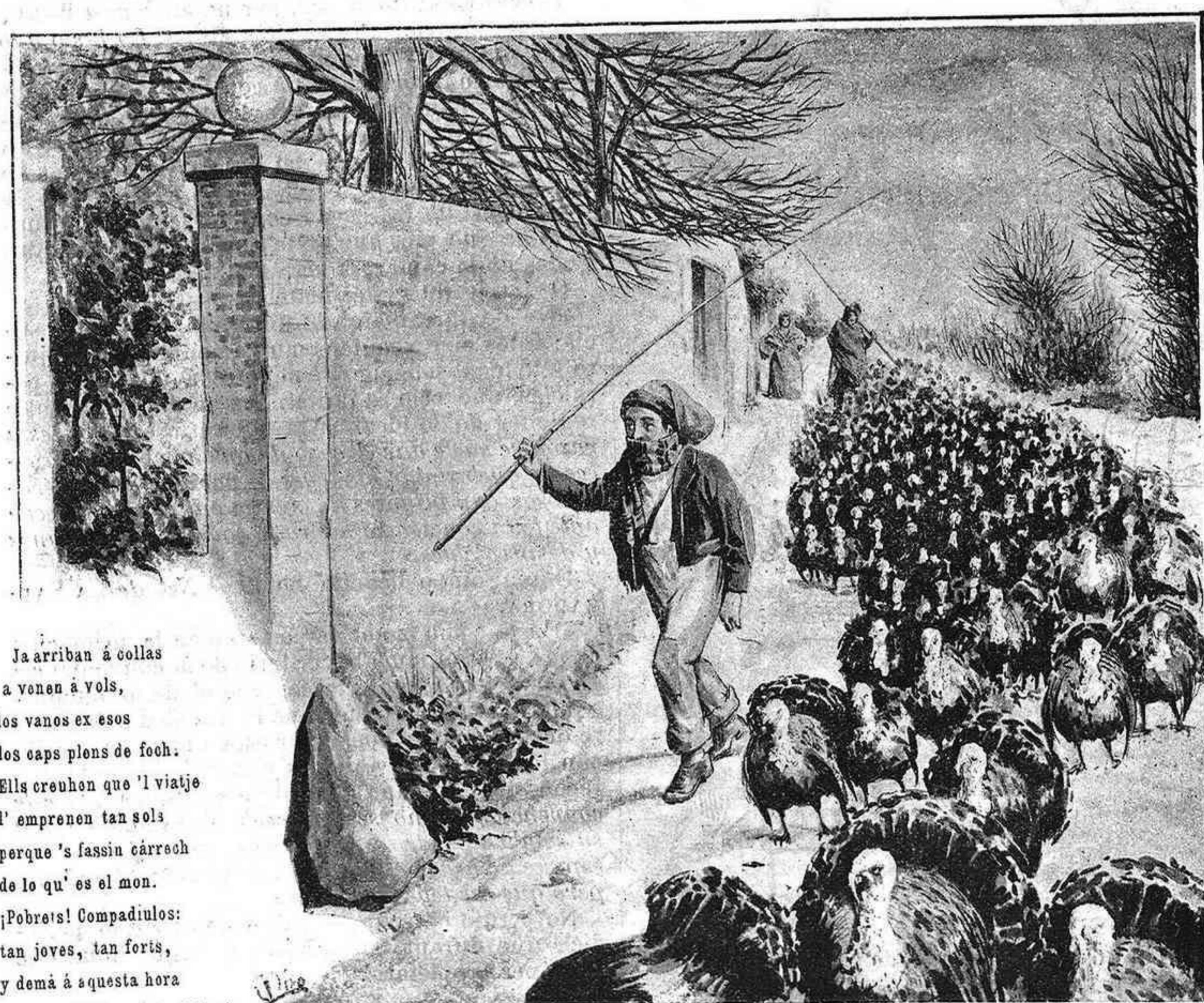
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

L' ARRIBADA DELS GALLS

Ja arriban à collas
a venen a vols,
los vanos ex esos
los caps plens de fech.
Ells creuhen que 'l viatge
l' emprenen tan sols
perque 's fassin càrrach
de lo qu' es el mon.
¡Pobrets! Comadiulos:
tan joves, tan forts,
y demà à questa hora
¡quants n'haurà ja al forn!

FELICITACIONS

Los microbis de la bossa,
(la mes grossa de las pestes) | ja corren de casa en casa
repartint... las bonas festas.

PARAFRASSIS DE UN ARTICLE

Ja ho vuenhen: hem arribat á la 12.ª senmana de mutisme diluviad.

Do ze senmanas que 'l públich ens està cridant: —*Obligale!*.... y que nosaltres, ben afiansats en los estreps, l' estém citant y excitant perque entri á la pica, li acostém lo caball á frech de las banyas, y res!.... Lo toro gira qua y fugi.

Ha tastat el ferro y está escamat. Té 'l clatell plé de feridas que regaliman sanch.... ó *suscriptor*s que 's donan de baixa. Los suscriptor són la sanch y la vida dels periódichs, y respecte al toro *Diluví* que 'ns ha tocat en sort lidiar, es mes la sanch que ha deixat sobre l' arena que no la que li queda dintre del cos.

Y aquí tenen explicat lo motiu de que haja perdut aquells *brios*, aquell *empuje*, aquellas propensions á *reventarho tot* que demostrava al principi de la lidia.

¡Qui havia de dir que aquell toro tan brau en apariencia, acabaria per no servir ni per manso, ni tan sols per tirar una carreta!

Casi l abandonariam á la seva sort; pero en conciencia no podém ferho, mentres permanesqui en l' arena periodística; al contrari hem d' hostilisarlo en tant no 's retiri de la vida pública, anantse'n al corral á remugar l' aufals sech de *La Salvadora* y 'l mes tendre y fresch segat en los camps testamentaris que ab tan profit cultiva.

**

Tenim contret lo ferm propòsit de seguirlo en tots los seus moviments, y de registrar totas las sevas accions y paraules que s' ho valgan.

Precisament diumenje, per no anar mes lluny, va embelessarnos ab un article titulat: *Lo justo y lo legal*, que val un imperi. Es un article de caràcter doctrinal, encaminat á censurar als advocats que presentan comptes exagerats; pero aixó dintre del escrit es un accident insignificant, casi un pretext, sent lo notable del article 'l desembrás ab que està redactat y 'l relleu que adquireixen la major part de las sevas consideracions. Algunas n' hi ha que mes que ab la ploma semblan obtingudas ab la càmara fotogràfica.

O sino jutjin vostés mateixos:

«No siempre marchau unidas la ley y la justicia; antes bien acontoca muy amenudo que lo justo y lo legal son algo semejante á dos líneas paralelas, que solo se juntan allá en las intangibles regiones de lo ideal. (Ara aguantinse). Por esta razón se suele dar el caso de que hombres incapaces de quebrantar las leyes, y por lo tanto escrupulosos cumplidores de sus mandatos, aparecen ante toda conciencia honrada como seres indignos y despreciables.»

Enténguialo bé: aixó ho diu 'l *Net de LA SALVADORA*.

«Entra como factor importante en la formación de las leyes el mudable criterio de la conveniencia en oposición muchas veces con el de lo bueno y equitativo. Es menester que la sociedad subsista—se dicen—y para conseguir este objeto se sacrifican las más altas verdades y los más sagrados derechos del individuo. (Tornin á agafarse). De este convencionalismo se aprovechan los hábiles, y á su sombra medran, y con su auxilio ejercen una especie de hegemonía que la sana moral condena, pero que las leyes protejen.»

No perdin de vista que aixó ho escriu lo periódich que durant tan temps ha tingut homes de palla per propietaris.

Vajan llegint:

«Basada nuestra sociedad en el utilitarismo, como en otro tiempo se basaba en la fuerza; animadas todas nuestras esperanzas (las sevas, ey) por el ansia de lucro; espoleados nuestro pensamiento y nuestra actividad (los seus, cuidado) por el estímulo de la ganancia, el conjunt que todas estas cosas forman constituye un medio ambiente muy abonado para que en él prosperen todas las codicias y se desarrolle los más desordenados apetitos» (las codicias y 'ls apetits de qui?)

«El salvaje de músculos de acero que en lo intrincado de la selva despojaba al salvaje débil, se convirtió andando el tiempo en el jayán forzudo, cubierto de hierro que saqueaba al caminante desvalido, y se ha trocado hoy en el caballero poderoso de ademanes correctos, de apacible sonrisa ('m sembla que 'l veig) que, armado con las ventajas de la ley, saquea, estruja y aniquila al infeliz que tiene la desgracia de caer en tales manos.

«Como se vé, la brutalidad de la fuerza es siempre la misma, idéntico su abuso. Entre el sistema bárbaro y el sistema moderno, no hay otra diferencia que la que existe entre el hacha de piedra de la edad neolítica y el martillo de pilón de las fábricas modernas, tan silencioso, pero tan espantosamente formidable.»

¡Quin coneixement de la materia.... y de la industria, tenen aquests.... caballers!

**

A continuació segueix un parrafet contra 'ls usurers: «la ley—diu—inspirada en un interés de utilidad ampara al despojador y le abandona atado de pies y manos, al despojado.»

Vé un altre parrafet calificant de usurers pitjors que 'ls que exixeixen l' interès del 10 per cent mensual als fornells que guanyan dos céntims per llonguet. Dels taberners que batejan al vi no 'n diu una paraula, tal vegada perque molts fornells s' han donat de baixa y 'ls taberners encare no.

Venen alguns parrafets mes contra 'ls consabuts advocats que presentan comptes d' honoraris inverosimils.

A continuació, ahuecando la voz, y quadrantse exclama:

«En rigor, cuanto lo que (aqui sobra el quanto ó 'l lo que; pero tant se val) lo que en el concepto público representa caballerosidad, virtud, nobleza, supone cierta abdicación de derechos defendidos y amparados por las leyes. Puede decirse e' verdad, que tantos más elogios merece un hombre, cuanto menos se ampara de la ley en provecho propio. Noble es quien pudiendo vengarse no se venga (testimoni 'l Sr. Rius y Taulet); quien pudiendo agraviar no agravia (que parli D. Valenti Almirall) quien pudiendo despojar no despoja. (¿A qui li sembla que podém citar, Sr. Laribal?)

Continúa l' articulista:

«Por esto los hombres honrados se descubren con respeto ante aquellos varones (pósinse 'l sombrero) que teniendo en su mano la fuerza no la esgrimen contra sus semejantes y miran con sobrecejo á aquellos otros que en nombre de la ley escrita caen como aves de rapina sobre la viuda desamparada, sobre el hogar en ruinas, sobre todo lo que los embates de la adversidad hieren y derriban.»

No olvidin sobre tot que aixó ho escriu 'l diari del hereu del Sr. Gassull, del executor testamentari del Sr. Sirarols, del conceller àulich del industrial D. S. M. víctima dels curanderos y del adquisidor de las participacions diluvianas de la familia Patxot y de D. Joseph Lasarte.

**

Casi arribém al fondo del sach. Continuhin llegint si son servits, que val la pena:

«En todo abuso de fuerza hay algo que la conciencia rechaza. Algo de esto expresaba el Divino Maestro cuando decía en el sermón de la montaña: «Si te quitan el manto y te quedas sin él, ¿qué mérito habrá en tu conducta? En verdad os digo que si os quitan el manto debeis también dar la túnica.»

Aquesta cita del Evangelio ns fa creure que l' autor del article deu haver estudiat al seminari.

Y ara vejam com se compleix aquesta prescripció del *Divino Maestro*:

«Bien se nos alcanza que estos preceptos de moral cristiana son letra muerta para los *espíritus fuertes y utilitarios de nuestros días*; por e o decíamos antes, y ahora repetimos, que lo justo y lo legal son como dos líneas paralelas, que sólo se encuentran allá en las intangibles regiones del ideal.

Máxima final:

«LA MORAL NOVÍSIMA CONSISTE, NO EN CEDER NUESTRA TÚNICA Y NUESTRO MANTO, SINO EN DEJAR AL PRÓJIMO EN CUEROS VIVOS.»

Per posar fi á la paráfrasis,
penso que l'lector dirá:

—«Cuando el Diluvio lo escribe
sabido se lo tendrá.»

P. DEL O.

**

CLA Y CATALA

Com l' aigua mes clara y pura
que á la terra 'l cel envia
com ella avuy, vida mia,
c'á t vull parlar.

Perque amoroleta 'm diguis,
si en mi creus no ser ditxosa
ó al contrari, vergonyosa,
tems declarar.

Fou un jorn, tu te n recordas,
Deu volgué als meus ulls portarte
y des que vaig oirarte
se 'l qu' es amor.

Que intens al sentirlo, nena
sols per tú fa suspirarme
la imatje que vaig fixarme
dins lo meu cor.

T' aymo, si, puch ben jurartho,
tota ma alegria es dirtho
y fins goso al fer sentirtho
c'á y catalá.

Mes al veure que tú 't quedas
sens un mot dirme, pateixo,
y al pensarhi m' entristeixo
y haig de plorar.

¡Oh estrella de mos ensomnis
que la ditxa 'm tens robada!
¡Sol que m' atraus la mirada
y 'l pensament!

Si callantme 'l que 't demano
tú, mon bé, 'l plò has de causarme
contéstam sols per calmarme,
treume est torment.

No vu'guis que mes sufreixi
lo martiri que á mi 'm mata,
y del teu cor arrebata
prompte 'l secret.

Pro.... escolta, si es que ton llabi
un no á secas darm'e intenti,
procura que jo no ho senti,
dígalo baixet.

J. BOVER CASELLAS.

SALO PARÉS.—EXPOSICIO GRANER

TARDE D' ESTIU

EN LA TERRASSA

CALENDARIS

Girin la vista cap allá hont vulgan, no trobarán altra cosa.

Calendaris del pajés, calendaris de butxaca, calendaris americans, calendaris de senmanas, calendaris de mesos, calendaris perpétuos....

N' hi ha en los aparadors de las llibreries, en las vidrieras dels estançhs, en las botigas de betas-y-fils, en las tendas de plats y ollas....

Qualsevol, á judicar per las apariencias, se figuraria que ha de ser un negoci molt gros aquest dels calendaris, quan tanta es la gent que s' hi dedica.

Pero 'ls mateixos interessats proclaman lo contrari.

—Tenim calendaris per vendre—diuhen:—ne tení... pero ningú 'n compra.

Y no obstant, no trobarán ningú qu' estigui sense.

¿Cóm s' explica aquest fenómeno?

Avants, aquests derrers días del any donavan al rengló d' almanachs un moviment extraordinari.

Lo pare de familia curiós comprava 'l Zaragozano per enterarse dels verdaders pronóstichs atmosfèrichs y meteorològichs; per veure quants eclipses de lluna hi hauria y per sapiguer si al hivern tindriam frios muy crudos y al istiu gayres fuertes calores.

L' agricultor previsor adquiria 'l calendari de Sant Isidro á fi de que las gelades no l' atrapessin desprevingut ni 'l sorprenguessin las plujas torrencials ó 'ls vents impetuosaos.

Lo tafaner, que 's cuya de lo que no li importa, ja 'n tenia prou ab un dels mes baratos, mentre expliqués los días de *gala con uniforme*, dongués noticia de la fetxa en que comensava 'l Carnaval y manifestés ab tota exactitud las festas dobles que durant l' any hi hauria.

Y la senyoreta romàntica y desocupada s' apresurava á provehirse del seu almanach de paret, mes que per sapiguer los cambis de lluna y las horas de la sortida del sol, per llegir la *balada*, l' *idili*, l' *armoniós cantar* que figurava cada dia en la part posterior de la fulla....

Qui no se 'n recorda del fabulos éxit que van obtenir en sos primers temps los almanachs americanos?

Era un frenesi, un deliri, una verdadera epidèmia. Desde la casa mes rica á la mes pobre, no hi havia menjador, recibidor ó saleta sense 'l seu correspondent almanach de paret.

Se 'n feyan ab cromos virolats, plens de figures alusivas... ó que no aludian á ningú, y salpicats d' or, plata y altres matèrias preciosas, encare que falsas.

N' hi havia de vulgar cartró, del mateix cartró ab que s' embolican las espelmas y 's fan capsas de mistos ordinarias; n' hi havia de cartulina de primera; de tela xarolada; de seda, de fustas finas, de llauna.... No sé si 'n van arribar á fer de ferrocarril.

Los uns tenian únicament lo *block* del almanach y res més: los altres, á més del calendari, tenian termòmetre, los altres baròmetre....

Allò, mes que almanachs, semblavan mobles, quartos de més endressos: allí hi havia de tot.

Y la gent se barallava per comprarne un: en los

establiments ahont ne venian hi havia empentes á la porta y disputas al interior....

No semblava sino que la felicitat de la familia dependia de tenir ó no tenir calendari.

**

¿Qué ha succehit ara?

¿Cóm es que casi ningú 'n compra?

¿Cóm es, no obstant, que tothom ne té?

Lo misteri s' explica d' una manera senzillíssima.

Tothom té calendari á pesar de que ningú 'n compra, perque á tot arréu ne donan de franch.

Vels'hi aquí aclarit l' enigma.

**

A la xacolatería A per cada tres lliures de xacolata regalan un calendari de paret mes gros que un armari de mirall.

A la merceria B 'n donan un per cada dotzena de rodets de fil ó per cada capsas de gafets y gafetas.

A la farmacia D n' entregan un á tots los clients de la casa y hasta als que prometen que, si avuy per demà estan malalts, ho serán.

Los de la Sarsaparrilla donan calendari.

Lo doctor Ayer 'n dóna.

Ne donan los de la Emulsió Scott.

Los bassars de robes fetas.

Las papelerías.

Las fàbricas de licors....

No mes falta que 'n donguin los que regan los carrers, los que fan caixas de morts y 'ls rectors de las parroquias.

**

Bé es veritat que, en resum, ¿de qué serveix lo calendari?

De res.

Un que ni ara ni mai n' ha comprat, m' ho deya una vegada:

—Las personas honradas no 'n necessitén de *parnóstrich*. ¿Qué millor calendari que las nostras costums, las nostras impressions, las exigencies de la vida?

—Jo—manifestava l' home—sense tenir almanach, segueixo perfectament lo curs de las estacions y la marxa dels días.

¿Tinch son? Senyal qu' es hora d' anar al llit.

¿Me desperto? Proba que m' haig de llevar.

¿Fa calor? Som al istiu.

¿Fa fred? Som al hivern.

¿Tiran canonadas? Es lo sant de la reyna.

¿Vé l' amo de la casa?.... ¡Ay! Es fi de mes....

A. MARCH.

IPOBRE MESTRE!

Tant sols la pell y l' os de un home restan sobre estripat silló que de coix balla:
plora sense consol, sovint badalla
y llensa amaruchs suspirs que no 's contestan.

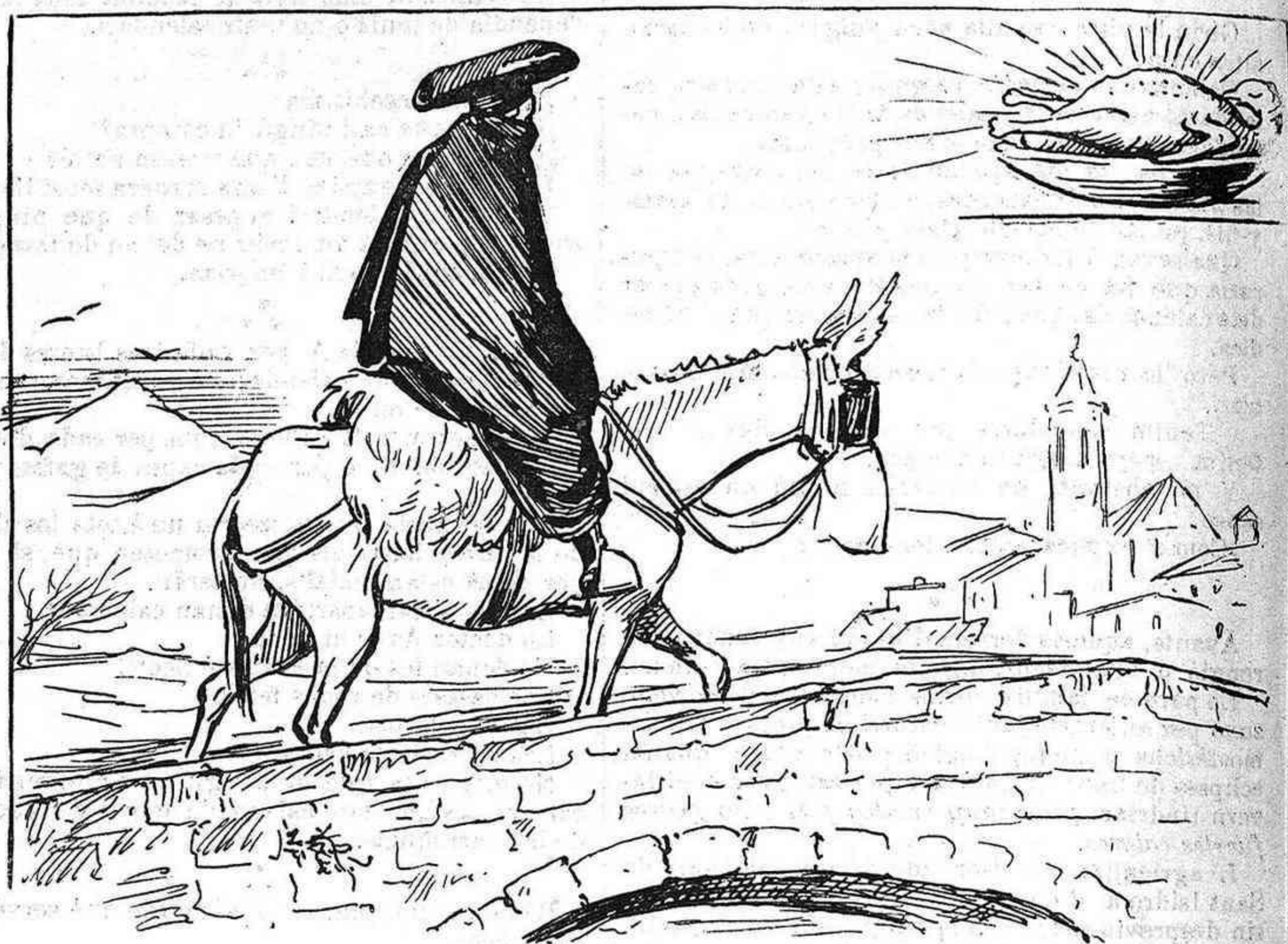
Sos gestos extremats prou manifestan
que traban sos budells fera batalla,
y crida:—Vina mort, blandeix ta dàlla
y acaba ab las angunias que 'm molestan.

Del destino fatal vull véurem lliure,
mos ulls á un mon millor desitjo extender
ahont visqui sens menjar y puga riure.

Per més que 'm torni boig no puch comprender
per que si jo als infants ensenyó á viure
los homes á morir me fan apendre.

LLUIS VIOLA Y VERGÉS.

PER NADAL...

Lo bon rector de montanya
deixa l' iglesia tranquila,

y va á celebrar Nadal
en un niuhet de la vila.

¡QUÍ HO HAVIA DE DIR!

Del sonambulisme se 'n contan uns cassos verdaderament estrambòtichs. Jo n' he presenciat un que sembla inverosímil.

Si Sant Tomás era incrèdul, ben segur que no 'm guanya-va; may m' havian pogut entenent de lo del magnetisme animal, pero ara ja es distint.

Festejava una xicota molt guapa, es dir, per mi ho era de guapa, porque aixó de las donas son com los tomàtechs, als uns els hi agradan mesverts, als altres mes madurs, y la dona que jo trobaré maca, algú de vostés la trobará *macada*, es una suposició. Pero tan si era guapa com si no ho era jo la festejava.

Lo seu cor era un volcà y al seu frontis tráginava unes vistes.... Quina nena mes hermosa.... pel meu gust.

Pero 'm passava una cosa molt rara. Feya tres mesos que hi tenia relacions y encare no li havia pogut estudiar lo carácter, y aixó que la veya diariament. De vegadas sense mes ni mes ella mateixa acostava l's seus llabis als meus, y si al cap de cinch minuts intentava ferli un petó 'm clavava una plantofuda de *padre y muy señor mio*.

—Es molt estrany—pensava jo.—Aquesta nena té un doble temperament. Tan aviat es foch, com gel, com torna à bullir.

Prou ho consultava à la criada y al porter de la casa; pero l' secret d' aquell fenòmeno no 'l trovava en lloch.

Arribà un dia, porque l's dias arriban, que 's presentà la solució del enigma.

No era un dia, era una nit, que mentres m' estava festejant va posarse à ploure à borts y à barrals, y no vaig tenir mes remey que quedarme à dormir à cá la meva xicota.

—¿Ahónt anirás ab aquesta fosca y plovent tant fort, home?—me digué son pare.—No 't moguis, que no 't fal tarà llit.

Jo vacilava, y no sabia determinarme.

La Toneta, la meva xicota, 'm mirava ab gran ternura.

—¿Qué voldrá dir la Toneta?—'m preguntava à mi mateix.—Aquesta miradatant pot voler dir que me 'n vagí com que 'm quedí.

Jo sempre hi sigut molt tonto en aixó del *llenguatge* de las miradas. Lo mateix *llegeixo* en uns ulls blaus, que negres... que de color de lenquins.

Ademés, vaig molt escamat perque hi tocat las conseqüencias de las malas traduccions del *idioma ocular*. Qui no es perit en la materia li resultará que quan creurá que una nena li dirigeix una mirada plena d' amor serà plena de rabia. ¡Oh, y las donas que no 'n saben d' enganyar!

Donchs, com deya, 'm decidí à pernoctar à cá la Toneta.

Després de jugar un ratet al tuti, se 'n anaren à descansar los pares y la filla, y la criada y jo; pero jo sol, no ab la criada, no siguin maliciosos.

A mí 'm posaren un matalás à terra, que mes que mata-lás semblava un cobre-llit.

—¡Ay....!—pensava—avuy sí que dormiré sobre las rajolas.

No vaig poder aclucar l' ull. Ja havian tocat las dugas de la nit quan vaig sentir acostarse soroll de trepitj de *peus desconeguts*, que diria un novelista à tant la grossa.

—¿De qué serán aqueixos passos?—pensava jo.—Aquí no tenen gos.

Quan mes cavilós estava, sento una mà.... *desconeguda*, que diria també un literat d' aqueixos cansoners, que 'm palpava l' front.

—¡Eeep! —¿Qui 'm toca?—vaig cridar tot confós.

Y d' un brinco vaig saltar fora del matalás.

—Pauhet meu—murmurá una ven—soch jo.

Pero com qu' encare no 'm dich Pau, vaig notar un cert disgust en mon interior, y m' atreví à replicar:

—¿Qui hi há aquí? Vos haureu equivocat de quart.... jo no 'm dich Pau ni may me 'n he dit.

Y dissimuladament, y procurant no fer soroll, vaig cercar à las palpentes la americana hont hi tenia la capsà de mistos. Encengui una cerilla y.... ¡Ave María Puríssima!.... ¿Qui dirian qu' era?

La meva xicota; la meva xicota, que si no hagués sigut una camisa que portava, hauria anat ab lo mateix trajo que portava quan va neixer.

—Pauhet —va repetir— soch jo.

—Be ho veig be prou que no ets un' altra —li digui— pero vols dir que 'm dich Pauhet?

Y encenent un tros d' espelma que m' havian donat per que vegés ahont me posava à dormir, sens dupte perque l' matalás abultava poch mes que las rajolas, vaig dir:

—¡Toneta, Toneta! No dormis.

Pero ella impertérrita anava caminant, ab una rialleta plena de satisfacció, fins que tropessá ab lo matalás cayent-hi llarga com un sach. Se despertá al moment, y al veurers allí exclamá:

—¿Ahónt soch? ¡Ah, pillo!

—M' agrada la teva sortida, dona. ¿Qué t' hi pillat? Po- ca cosa portavas quan has vingut à trobarme.

—Abusar de la hospitalitat honrada....

—Ara si que hi som. Deus estar de broma hoy, Toneta? Al sentir los crits va compareixer la familia.

—¿Qué ha succehit? —va preguntar son pare, que vingué ab calicotets y ramarreta, portant un llum y un estoch à la mà dreta y un revólver à l' esquerra.

—¿Qué ha passat? Que tenen una filla molt divertida. Ha vingut à las foscas à buscarme las pessigollas tot justament al front, y no sé per que ara 'm diu pillo.

Tots se posaren à riure com idiotas. Llavors vaig saberho tot: la Toneta era sonàmbula: pero era un exemplar raro. Se dormia sola y passava vuyt ó deu días sense donar compte de lo que feya, ni de lo que deya, ni de lo que pensava.

—¿No es veritat que t' ha cridat per Pauhet? —me pregunta sa mare.

—Aixó es lo que m' ha estranyat. Com que no soch cap Pau. Si m' hagués cridat pel meu nom, que be prou que 'l sab, aviat ens hauriam entés.

—No 'n fassis cas; es son cosí.

Efectivament, no 'n hi fet may mes cas, pero ha sigut de la Toneta. Que se l' encarregui aquell Pau, qu' es lo seu cosí.

N. BÁS Y SOCIAS.

EPIGRAMATICH

Lo fill del senyor Manent
qu' estudiava Geografia,
als exàmens l' altre dia,
va quedar sobresalient.

Y l' endemà demati
son pare qu' es herbolari,
mentres repassava l' diari
aquest parte va llegí:

—«Caboul—12—Afghanistan.

*En la cordillera sur,
al Este de Manipur,
ha aparecido un volcán.»*

L' home quedá cavilós
lo parte aquell, no explicantse;
mes de prompte, recordantse
del xicot, tot orgullós,
li va preguntá al seu fill
una cordillera, l' qu' era
y aquest digué:

—Cordillera?

¡La dona que fa cordill!

Llavors l' vell exclamá;

—Te mala pesca al talé
¡Aixó del volcan deu sé
un florongo ó bé un mal grá.

M. RIUSEC.

PRINCIPAL

La senyora Tubau ha reproduhit lo celebrat drama de Dumas: *La Dama de las Camelias*, alcansant un gran triunfo.

L' obra vá ser posada ab molt esmero, y la Sra. Tubau se presentá vestint elegants y ricas *toilettes*.

**
Chifladuras es lo titul de una joguina de 'n Vital Aza que vá ser estrenada à Madrid ab gran éxit, segóns diuhens. L' obra es la reproducció mil y una de tantas pessas basadas en un *quid pro quo*, que tothom se 'l sab de memoria, y no obstant hi riu tothom, sobre tot, quan, com succeix en la present, l' autor sab trobar las pessigollas al públich manejant ab soltura y desenfado un diálech xispejant y ben amanit de xistes y ocurrencias.

**
Per aquesta nit está anunciat l' estreno de una comèdia titulada: *Servicio obligatorio*, arreglio de l' obra francesa *Champignol malgré lui*, que s' ha representat à París centenars de vegadas.—Veurem si aquí à Barcelona tindrà també la mateixa fortuna.

LICEO

La setmana passada deixarem pendent lo donar compte de la representació de *La Favorita*.

Lo tenor Moretti estava indisposat, havent sagut d' encarregarse repentinament de la séva *particella* en Gennari, y aixó feya que s' temés que la representació fos un fracàs. Dous, no senyors: sigué un éxit y un éxit dels grossos.

La Más fent gala de la séva veu potent y ben timbrada y de una escola de cant irreprotxable alcansá un senyalat triunfo. ¡Llástima que aquesta artista haja terminat ja 'ls seus compromisos ab l' empresa!

Lo barítono Astillero afiansá mes y mes l' elevat concepte que de las sévas facultats com à cantant y com artista ha format lo públich de Barcelona.

Y en quant al tenor Gennari vá portarse com un home. Ningú hauria dit, en veritat, que s' hagués llansat à desempenyar la part de Fernando sense ensaig previ.

Y com estàva escrit que tot havia de anar al pel, fins el ball del acte segón sigué aplaudit, demandant lo públich la séva repetició.

Lo mestre Spetrino va dirigir l' obra ab gran acert.

**
S' ha reproduhit y totas las nits se representa 'l ball *Coppelia* qu' es un detxat d' elegancia. Lo públich, qu' en l' anterior temporada anyorava las sonoritats y 'ls cops d' efecte, 's recrea avuy ab los primors y las filigranas de la música de Delibes. Era de preveure que aixís succeiria.

**
Pels últims dies de la setmana s' anuncia l' estreno de l' òpera *Manon* pera debut de la Darclée, cantant que té precedida de gran fama.

ROMEÀ

Res de nou.

TIVOLI

Té la paraula *La Publicidad*:

«Los celos de la Coloma ó baralla de dos guapas per un jove comprimit» es lo titul de una sarsuela estrenada al Tívoli. En lo teatro, com en tot, quan una cosa cuaja, vingan imitacions, parodias y altres *desafuers*. Ara la cosa es *La Verbena de la Paloma*. Los autors del estreno haurán dit: aquí que pica, es à dir: aquí que dona quartos. Pero ells no sabrán tal vegada que la presentació de tipos populars en escena es dificilissima, porque sols los mestres saben extractar la part pintoresca y artística de aquesta mena de gent, veient los curts de vista sols la part ordinaria, cosa que repugna en lo teatro, que avants que tot ha de ser culto.

FIRAS DE NADAL (Croquis per M. MOLINÉ).

Pajesos baixant al mercat de Barcelona.

»Es necessari convencers' de que son pochs los cridats à tocar bé 'l sainete.»

Per lo que á nosaltres toca, no hem de dir ni una parau-la mes.

NOVEDATS

Demà dissapte s'estrena en aquest teatro l'anunciada obra en tres actes y deu quadros, en vers, original del reputat escriptor C. Gumà, *La gran reforma*.

Segons notícies, se tracta d'una revista local d'una novedat extraordinaria, plena de vida y moviment, mescla de caricatura y fotografíz, en la qual hi surt tot, se parla de tot y's dona un cop d'ull á tot lo que forma 'l modo de ser de la gent d'aquesta ciutat.

Los títuls dels deu quadros que constitueixen *La gran reforma* deixan ja entreveure l'indole y extensió de la revista. Son los següents:

1. A la Casa gran.—2. Los memorialistas.—3. Los teatros.—4. La Rambla de las Flors.—5 Una caixa de préstamos.—6. Al Parque.—7. Lo café de l'Armonia.—8. La redacció de «El Relámpago.»—9. Survey domèstich.—10 y últim. ¿Farem la reforma?

En l'execució hi prenen part tots los artistas de la companyia (que no son pochs,) á mes de la comparseria corresponent.

L'obra ha sigut posada sense reparar en gastos: los coneguts escénografos Srs. Moragas y Chía han pintat per ella dugas decoracions complertas.

Ja ho saben, donchs: demà vespre á *Novedats* á veure *La gran reforma*.

Suposo que no hi faltarán.

CATALUNYA

Ha sigut una bona idea la reproducció de la vella sarsuela en dos actes titulada: *Un sarao y una soirée*. Van estrenarla 'ls bufos l'any 66 y avui, després de 28 anys, encara s'aguanta, á favor del graciós contrast que ofereixen las costums del sige passat comparades ab las de nostres dias.

La execució surt molt ajustada. Lo públic demana la repetició del *minué* y de la cansó del aucellet que canta ab molt gust y primor la senyoreta Arnsa.

N. N. N.

RETORN (1)

Poble que mereix ser lliure,
si no li denan s'ho pren.

MOSSEN COLLELL.

¡Vàlgam Deu! ¿Perqué una bala
no'm va fé á trossos lo cor?....
¿Ma congoixa y mon dolor
ab quin martiri s'iguala?....
¿No val més que's rompi una ala
perque no hi pugui arribar
l'auzell que ab ràpit volar
torna al niu, ab joya ufana,
si al sé allí, per mà protana,
té de véurel trossejar?....

¿No val més que's engoleixi
al mari'l pampero fort,
que no al ser davant del port
s'embarranqui y sucumbeixi?....
Perqué 'l condemnat pateixi
se li ensenya 'l Paradís
y en l'infern ¡pobre infelís!....
recordantlo 's desespera....
però á mi, ab instant de fera,
¿perqué se'm condemna aixís?....

Per la Pàtria en terra estranya
sanch del cor he derramat;
voluntari he guerrejat
per l'honor de nostra Espanya;
Y al tornar de la campanya
lluny de rebre honors guerrers

veig que 'ls somniats llorers
s'han tornat punxants espines....
¡Sens cap nau nostras marinas!
¡Sens brotada 'ls tarongers!....

Jo qu'ab joya y evocant
dels meus àvis la memoria,
prossegir creya la Historia
qu'ells van comensá á Tetuán!
¡Qué n'hi tret de ferte gran
y exposar mon pit per tú,
si explotantnos ab cor dú
ens ets madrastra y no mare?....
¡Llamp de Deu! ¿Y vols encare
que't diguem Pàtria comú?....

No contenta en fernos eendra
nostres Furs y nostre Dret,
apretant l'odiós grillet
lo que'ns resta'ns vens á pendre.
Pero jo no puch comprender
com siguent los ferms puntals
las nostras barras comptals
es ton gust lo darnos guerra
oblidant que á nostra terra
li deus casi tot quan vals.

Com si fos de malas arts
nostra llengua es menyspreuada
de l'escola es fuetejada
y escarnida en totes parts.
¡De nostres naus los esbarts,
se pudreixen en los ports;
per tot s'ouhen ays y plors
y... vols que't volguem encare?
¡Vols que t'estimem com mare
y'ns tractas pitjor que borts!....

Si ab lo pés de tantas cargas
lo pajés no t'es puntual
li prens la casa payral
y las eynas fins li embargas.
A la Industria la recargas
ab nous pagos, y ab la por
dels tractats, lo teixidor
ha d'anà tancant las quadras....
¡Pobra gent! ... ¡Si fossin lladres
no'ls tractarías pitjor!....

Ab la destructora ratxa
de ponent, s'han ensorrat
los astillers qu'han donat
gloria y nom á nostra platja.
Y emigrant, penós viatje
ja que tú ets sorda á son clam
han d'empendre 'ls fills ¡mal llamp!
cap á terra estranya y llunya,
puig cap fill de Catalunya
vol morí apropi teu de fam.

¡Ay! ... ¡Qui t'veu y t'vejé un jorn
bella costa llevantina! ...
Sent perduda ta marina
¿qué pot viure á ton entorn?....
Jo que 'mcreya, á mon retorn,
trobar ja curat lo mal
d'aquell conveni fatal
que nostras fàbricas tanca
y ¡mal llamp! veig que sols manca
que'ns ho sembris tot de sal.

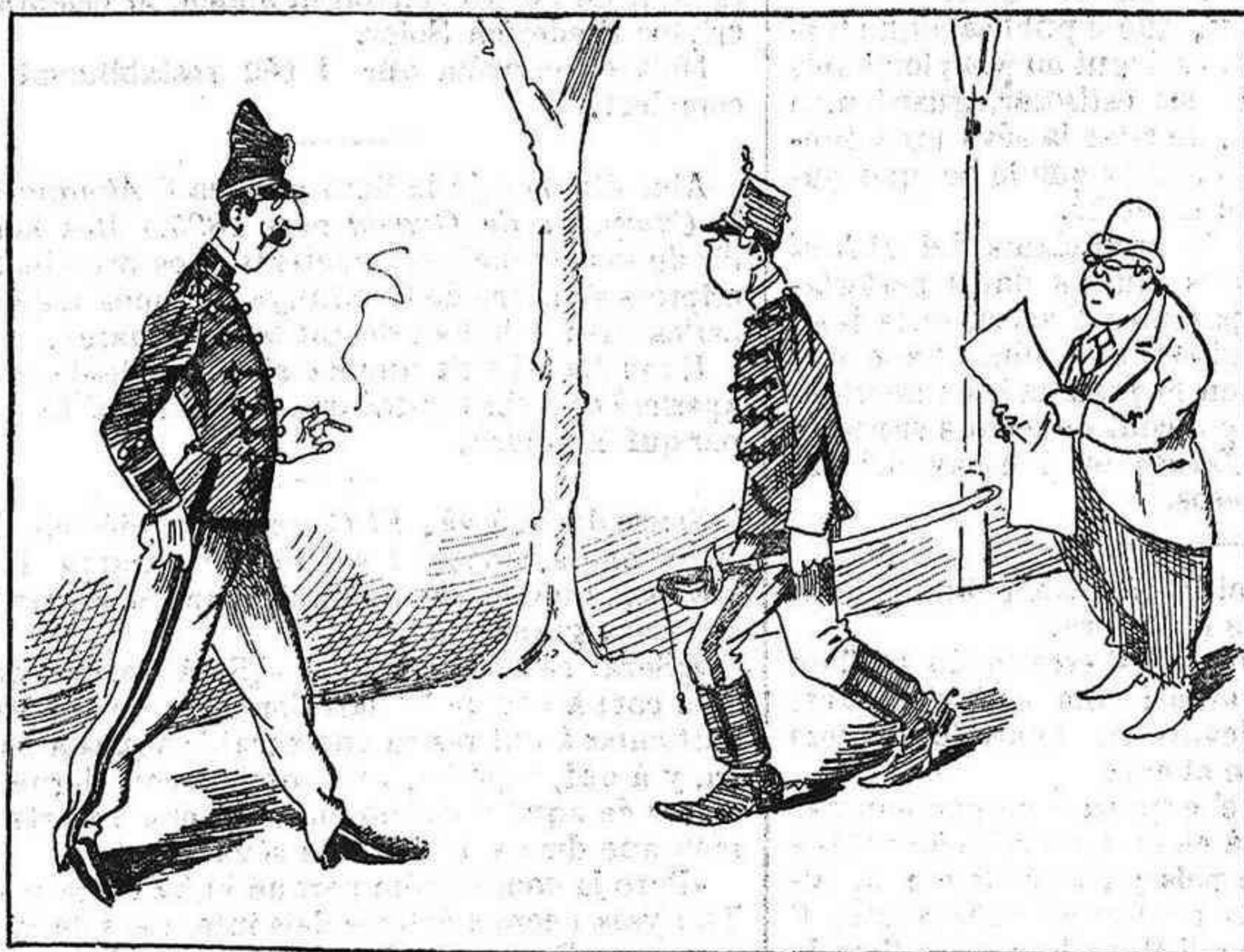
¡Apa, qu' es cop decisiu!...
¡Fesho ja!... ¡ma sanch s'exalta!
¡Potsé es la gota que falta
per fer desbordá aquest riu!...

Ab mon caràter altiu
jo predicaré á la gent
d'aquest poble que 't mantén
y qu'esclau, ni 'l deixas viure,
que 'l poble que neix per lliure
si no li donan... s'ho pren!

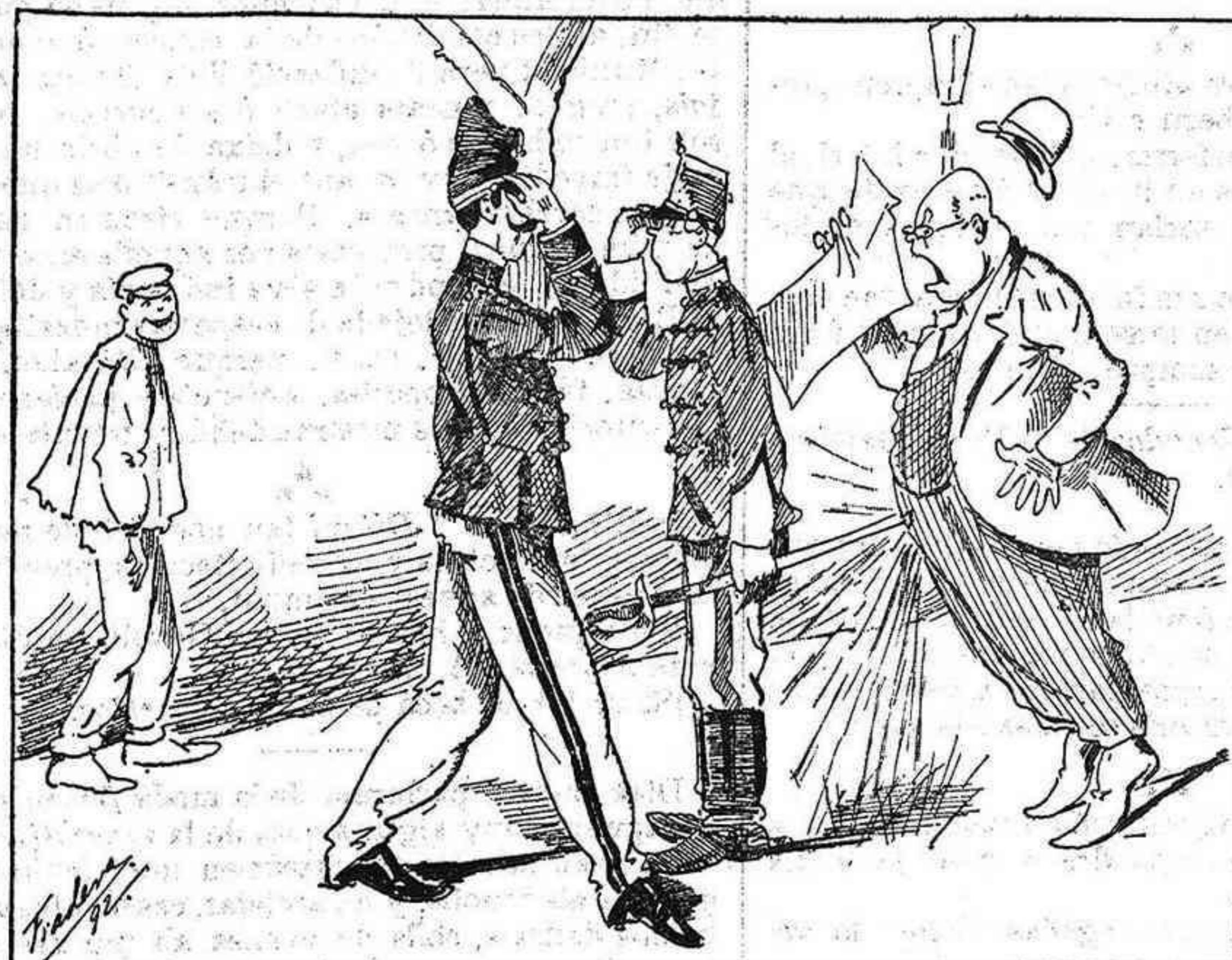
RAMÓN SURIÑACH BAELL.

(1) Per falta d'espai no ha pogut ser inclosa en l'Almanach.

EPISSODIS MILITARS

—¿Diu que al saludar no 'm quadro?
No vull que m' ho digui més.

Conseqüencias lamentables
d' anar llegint pels carrers.

Aquell periódich que deixa passar 12 sénmanas
sense contestar als gravíssims càrrechs que se li

dirigeixen, ha descobert una cosa que no-saltres no la sabíam, y es que, aquest any, ha quedat per vendre gran part de l'edició del *Almanach de la Esquella de la Torratxa*.

Y ab l' aplom ab que ho afirma! Cóm si ho hagués vist ab los seus propis ulls... mes encare, com si algú del *Diluvi* intervingués en las operacions de la Casa Lopez Bernagossi!

Pero perque vegin que l' *Diluvi* fins quan pretén ficarse en camisas d' onze varas, ha de quedar en descobert, bastarà consignar, que l' diumenge, al donar ell la noticia, de l' edició del *Almanach*, se'n havian venut 12.000 exemplars quedant per consegüent casi agotada l' edició que va ser de 13.000. Y consti que tenim las facturas dels industrials que han intervenit en l' impresió y en la enquadració de dit *Almanach*, á disposició de las personas que desitjin enterarse en la importància que alcança l' tiratje de dita publicació.

En cambi i quant apostan que 'ls homes del *Diluvi* no serán capaços d' ensenyar los datos auténtichs demostratius del tiratje del seu periódich avants y després de la polémica sobre *La Salvadora*?

Massa saben ells que si ho feyan, tal com fins ara han perdut molts suscriptors, perdrían la major part dels anunciant, al convencers aquests de que cap ventatja pot reportar o l'anunciar en un periódich que de un

quant temps ensá vá tant de capa cayguda.

De un periódich, que á pesar dels grans fracassos que ha tingut, sobre tot quan fins un fet tan ruidós, com la mort de Mr. Carnot, vá passarli per alt, no ha montat encare un regular servey telegràfic extranger, preferint espigolar la major part dels telegramas que publica, en los periódichs del Mitj-día de Fransa, que arriban per correu á Barcelona, perque aixó no li costa un céntim.

De un periódich, que ab tot é insertar casi diariament una carta fetxada á París, no té segons notícias corresponsal á n' aquella ciutat.

De un periódich, en fi, que si publica algun traball curiós y ben escrit, es degut no á la ploma dels seus redactors, sino á las estisoras, guardantse sempre al reproduhirlo, de citar la séva procedencia, per no tenir que confessar que lo bò que publica no es seu, y lo seu no es bò.

Valdria la pena que 'ls anunciant del *Diluvi* tinguessin en compte tots aquests datos perfectament comprobables y posantse d' acort, seria just, que de moment, li exigissen una rebaixa á lo menos de un 50 per cent en lo preu de las insercions porque mes de un 50 per cent de lectors suposém que haurá perdut *El Diluvi* en l' espay dels últims tres ó quatre mesos.

La gresca mística del Pi vá acabar diumenje al vespre com lo rosari de l' Aurora.

Está probat que hi ha qui s' escalfa ab el flam dels blandóns y de las atxas; com está demostrat també que no faltan devots als quals los vapors del encens se 'ls enfilan al cap.

No de altra manera s' explica, que per entonar una manifestació que á ciencia y paciencia del poble de Barcelona feren pels carrer de la ciutat, alguns de aquells devots confrares, esbalotessin l' iglesia, al crit de «¡Viva 'l Papa Rey!» y «¡Viva la unitat católica!», com si 'l local sagrat y consagrat, en lloc de un temple sigués un club.

La policia vá veures obligada á disoldre aquella reunio de baladrers.

Alguns dels que mes alborotavan sigueren presos y trasladats al govern civil.

Lo Sr. Comas y Masferrer, gobernador interí, al poch rato vá deixarlos en llibertat á pesar de que si ellis gobernessin no serian tan benignes ab los seus adversaris.

Pero está vist que certs fulanos encare que cayan de clatell no poden ferse mal. Tenen tal forro de llana, que cauen sempre sobre tou.

Lo drama *Los condenados* de 'n Perez Galdós á Madrid no vá agradar.

Tanca per lo vist una tesis per l' istil de las que s' usan en lo modern teatro noruech, y 'l públich ó no vá interessars'hi ó no la vá entendre prou bé.

Noruega y Suecia son dos regíons rivals: per aixó quan los dramaturgos parlan en noruech, no es estrany que 'ls auditoris se fassan lo suech.

De totas maneras, talent y facultats li sobran á n' en Perez Galdós pera pendre la revenja 'l dia que s' ho proposi.

Fins las águilas algunas vegadas abaten lo vol pera tornarlo á alsar més que may.

Y ara un retrato de la prempsa diaria de Madrid.

De l' obra *Los condenados* apenas vá parlarne, y en cambi á una pessa sense cap ni peus arreglada del francés, y estrenada al Teatro de Lara ab lo titul de «*La hija del barba*» vá dedicarli una gran extensió en las sévas columnas.

Com si fins las caygudas de un geni no tinguesen mes importancia que 'ls triunfos del género chico, com ellis diuhen.

Tenim la satisfacció de anunciar que de uns quants dias ensá, s' ha iniciat una gran millora en la salut de nostre benvolgut amich, lo celebrat escriptor Frederich Soler.

Molt celebrarém que 'l seu restabliment siga complert.

Ahir dijous vejé la llum pública l' *Almanach de la Campana de Gracia* pera 1895.—Res hem de dir de sus condicions atractivas. Los principals escriptors satirichs de Catalunya y 'ls més xispejants caricaturistas hi han deixat la seva marca.

En vista del éxito que ha alcansat desde la seva aparició creyém fundadament que no n' hi haurá per qui 'n voldrá.

Sense dir allá vá, *El Campeón*, periódich de la Barceloneta, aboca 'l següent cucuratxo de carmellos... que no sé si son dels que s' reparteixen á la Casa gran.

«¿Será cert?—pregunta.—¿Será veritat que s' atén com á véu de la Barceloneta la de un simple particular á qui res te que agrahir aquesta barriada, y á qui, repetim, se 'l senyala com digne successor de aquell que no massa bons recorts y si molt que dir vá deixar á la séva mort?

«Pero ja compreném perque hi ha extranys que 'l senyalan com á arbitre dels interessos de la Barceloneta. Perque se li tolera que no 'ls respecti. Perque en la qüestió de la claveguera del carrer de la Concordia que tants perjudicis causa als vehins de aquella part, sembla que guanya 'l triunfo. Perque no cumpleix ni molt menos, segons de públich se diu, ab las condicions de la concessió otorgada pel Municipi pera l' edificació dels *Banys Orientals*, puig te tancats cinch ó sis carrers, podent sols tenirn'hi dos ó tres, y deixa de obrir un pasatje impedint per lo tant el trànsit dels que toleran sis carrers tancats. Perque circulan rumors de si ha adquirit propietats per aquells encontorns ab l' idea d' extendre la séva industria y deixar á la Barceloneta rodejada d' «espessas murallas» de casas de banys. Y, en fi, perque allá ahont vá, realisa, fà y monopolisa, á ciencia y paciencia de las autoritats que s' mostran débils y complacents.»

Inútil dir que 'l *Diluvi* tan enemich de tots los abusos, infraccions y extralimitacions, prescindeix en absolut de aquest assumpto.

Y en quant al hereu del Sr. Gasull, no diu res pera contestar al *Campeón*.

¡Si tindrá la boca piena de carmellos.

Dias passats parlarem de la moda femenina. Diguém avuy alguna cosa de la masculina. La gran novetat consisteix en usar levitas llargas fins als jonolls; y en societat, casacas blavas ab botons daurats, colls de camisa ab punxes fins á las orellas y per corbatins mocadors ab dos vols al menos.

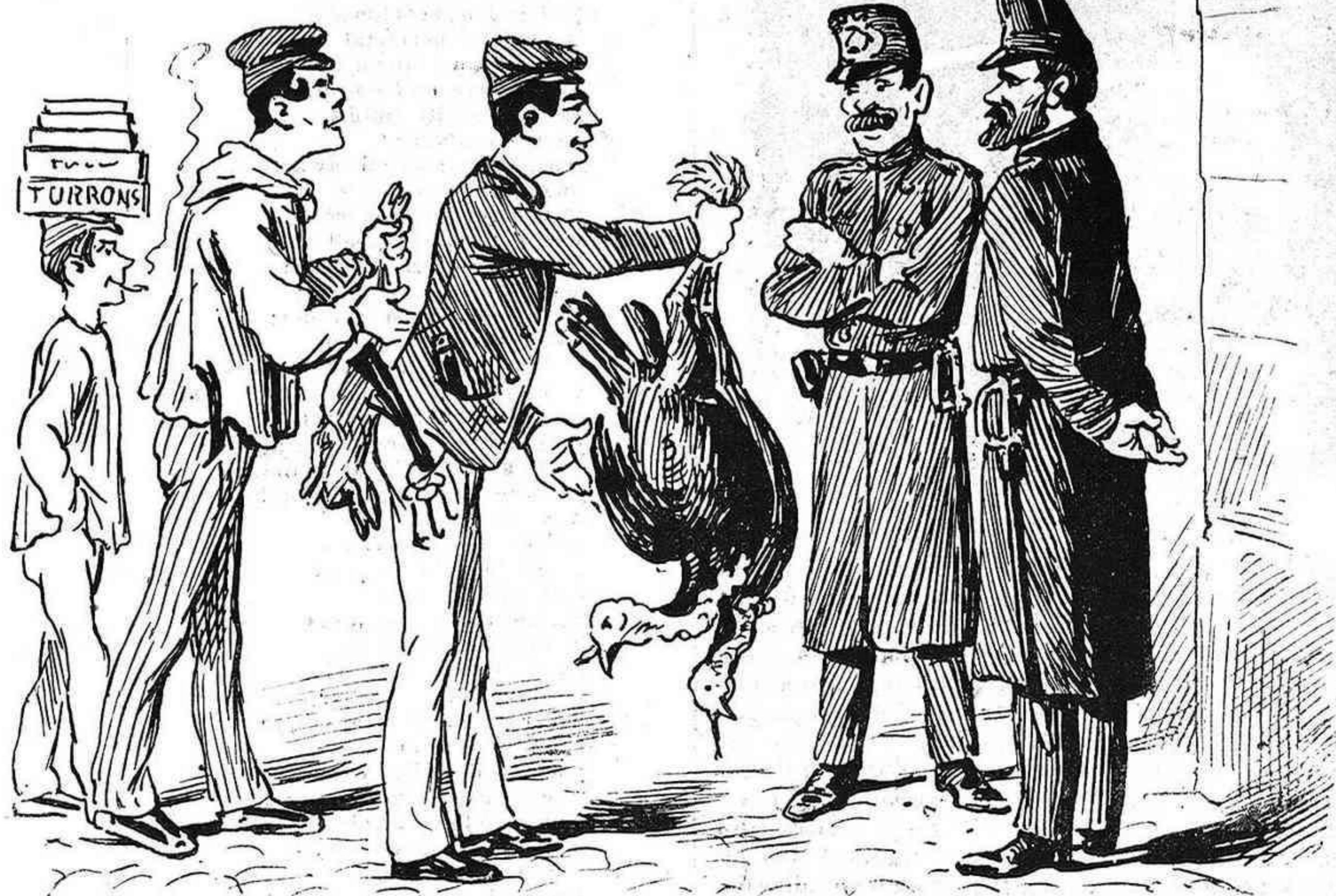
Solapas en forma de fullas d' enciam, mánegas estarrufadas per l' istil de las que usan las senyoras y punys frisats y guarnits ab una punteta.

Res de barbas ni bigotis: tot lo mes polseras ó garrofetas: y 'l resto afeytat. Lo cabell tirat endavant y ab tupé.

A las camas calsa curta de color clar, y mitja de seda perla.

Mes clar: se tracta de la resurrecció del figurín dels nostres avis.

REGALOS

Una comissió del gremi d' *escura-pisos, botigas y terrats*, oferint un regalo á la vigilancia, en proba de gratitud per la tranquilitat ab que 'ls deixa *traballar*.

De restablir lo gust mateix de
«cuando Fernando VII
llevava paletó.»

De manera que fins dels sigles al acabar, podrém dirne lo mateix que de las personas qu' envelleixen molt: que acostuman á ser dos vegadas criatures.

Notable per molts conceptes es l' exposició que ha instalat en lo Saló Parés, l' aventatjat artista Lluís Graner.

Ab un conjunt d' obras molt variadas, entre las quals hi ha païssatges é interiors; efectes de sol y nits de lluna, demostra l' artista sas aptituds pasmosas pera l' cultiu del art, segons los cànons de l' escola moderna, impresionista.

Quatre quadros reproduhínt paisatges que semblan vistos á través de vidres de colors, están magnificament entonats y acreditan la pericia tècnica del artista.

Totas las obras están pintadas sense vacilacions, ab extraordinaria valentia.

Un aplauso al celebrat autor de *La Ferrería*.

En lo mateix Saló Parés hem tingut ocasió de veure un traball brodat á la seda y al or, qu' es una maravella tant per son primor com per son gust artistich.

Bonas referencias teniam de la distingida professora de brodat, Sra. Dolores Roca; pero aquest traball la coloca entre las primeras cultivadoras

de aquest art decoratiu, en la nostra ciutat.

Ha recorregut tota la premsa la següent sollicitud reclamant del Gobernador de Madrid la plassa de butxi de aquella Audiencia.

«Sr. goberna Dor.

El que suscribe vecino del pueblo de La Seca provincia de Soria tiene el gusto de participar á V. E:

que siendo Sa bido por elbo letin cea bia una plazabante de berdugo yosoíunocela solicito

á molestar la atención de V. E. con el fin de que sirva resolverlo que crea conveniente de lo que le quedará agradecido el su plicante.

Dios guarde á V. E. muchos años. La Seca provincia de Soria 9 de diciembre de 1894.

Señor Mariano Moñus Esteban.

(Hay una rúbrica.)

En laseca

Provincia desoria Señor Mariano Moñus en laseca.»

* *

¿Qué 'ls sembla, mereix la plassa?

Per mí que li donguin. Difícilment se trobarà un altre postulant que dongui garrot ab mes salero á la Gramática castellana.

En una colecta benéfica:

Una senyora presenta la safata á un ricatxo molt coneugut per la séva tacanyeria.

—Dispensi.... no tinch un quarto—diu aquest abtó de desabriment.

—¡Pobret!—exclama la senyora—Llavoras prengui aixó, que jo capto pels pobres.

Y li allarga una pesseta.

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit de la casa Fuentes y Capdeville.*)

LO DIABLE DEL XAMPANY

¿Veuhen aquest demonet? Pues aquesta figura y la tira que la sosté ho han de retallar tot d' una pessa després de dibuixarlo, del modo que sápigam, en una cartulina. En l' extrém de la dreta hi lligan un fil y al cap de vall hi penjan una panxa, qual panxa's fa entrar dintre d' una copa que conté xampany. Clavan tot aquest aparato ab una agulla en un tap d' ampolla, ho tapan ab dugas ampollas mes, cubertas ab un toballó.... y ja estan llestos. L' espectador, que no veu altra cosa que 'l diable, queda admirat contemplant las píruetas que aquest fa, mogut per les bombollas del xampany. Lo joch pot verificar-se també ab gaseosa. L' efecte es igual.... y surt molt mes barato.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1.ª XARADA.—*Constan-ti-no.*2.ª ID.—*Pi-ne do.*3.ª MUDANSA.—*Camí.—Cama.*4.ª TRENC-CLOSCAS.—*Secuya-ta.*5.ª ROMBO.—*C*

G	A	T				
G	O	R	R	A		
C	A	R	D	O	N	A
T	R	O	N	A		
A	N	A				

6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Escorial.*7.ª GEROGLÍFICH.—*Dos vints fan quaranta.*TRENCA-CAPS
XARADA

1

No hi ha res al mon que valgui
quan de mala sort s' està.
Aquest demati jo 'm llevò
mes tart de lo acostumat
vaig a pendre un xacolate.
y l' aboca sobre 'l plat:
a la fi surto al carré
y un vehí molt animal
me diu ab veu *cinch-segona*:
—Senyó Aben Jeom porta 'l cap?
Me poso la mà a la closca
y li contesto:—*Dos-quart,*

ara ab casquet me 'n anava
vaya un *hu*, gracias, avant.
Avergonyit y confós
a casa torno a pujar
renyo a la meva minyona
perque avants no m' ha mirat
me poso per fi 'l sombrero
y me 'n torno cap a baix
y al girà una cantonada,
per coincidencia fatal
m' entrabanco ab un camàlich
que portava un *hu-girat*.

Per lo cop mitj aturdit
anava jo caminant
sense reparar que hi havian
un o dos carros parats
plens de caixetas de tot
y faig un petó al caball
ell desitjant correspòndrem
me don mossegada al nas;
m' hi embolico un moc-dór;
mentres l' estava posant
un tres per cert no molt manso
y que s' havia escapat
me passa per entre camas
y 'm fa caure llarch a llarch.
¿S' ha acabat ja la bronquina?
Jdos que s' ha d' havé acabat!
Al arribar al mitj dia
trobo lo dinà pels alts
perque la meva minyona
enfadada pel regany
agafant les millors joyas
de casa 'l dos ha tocat
fentne fer doble cejuni
per esmorzà y per dinar.

Per últim, arribo al vespre
entre mil contrarietats
y avants d' arribar a casa
caich dintre d' un *cinch-girat*
y 'm poso lo vestit plé^o
de porqueria o de fanch.

Y 'l relat de mas penas
a n' aquí encar no ha acabat
sino que al anà a dormir
m' ha vingut un fort atach
de quinta, pro de manera
que de dormir m' ha privat
y veient qu' es impossible
fer la bacayna petar
m' assento en una cadira
comenso a pensar y faig
desseguit eixa xarada
que ja haurás endavinat.

J. ABEN-MUNDIVALS.

ANAGRAMA

Vaig anar ab en Pasqual
a pescar aprop del mar
y 'm va caure sens pensar
lo total de la total.

PERE CARRERAS.

TERS DE SILABAS

• • • •
• • • •
• • • •

Primera ratlla vertical y horisontal: nom de dona. — Segona: corrent d' aigua. — Tercera: habitant de l' Arabia.

S. VILA F.

GEROGLIFICH

LA
K
RITA
T : T
AB VI FA
..
C T D FE
R

PERE CARRERAS.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto. 63

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2

¡Ja ha sortit!

¡Ja ha sortit!

L' ALMANACH

DE

LA CAMPANA DE GRÀCIA

pera l' any 1895

REDACTAT

per

gran número

de

DISTINGITS ESCRIPTORS

cataláns

~~~~~

Text
d' actualitat
y ameno

~~~~~

Preu:
2 rals.

ILUSTRAT

per

REPUTATS ARTISTAS

~~~~~

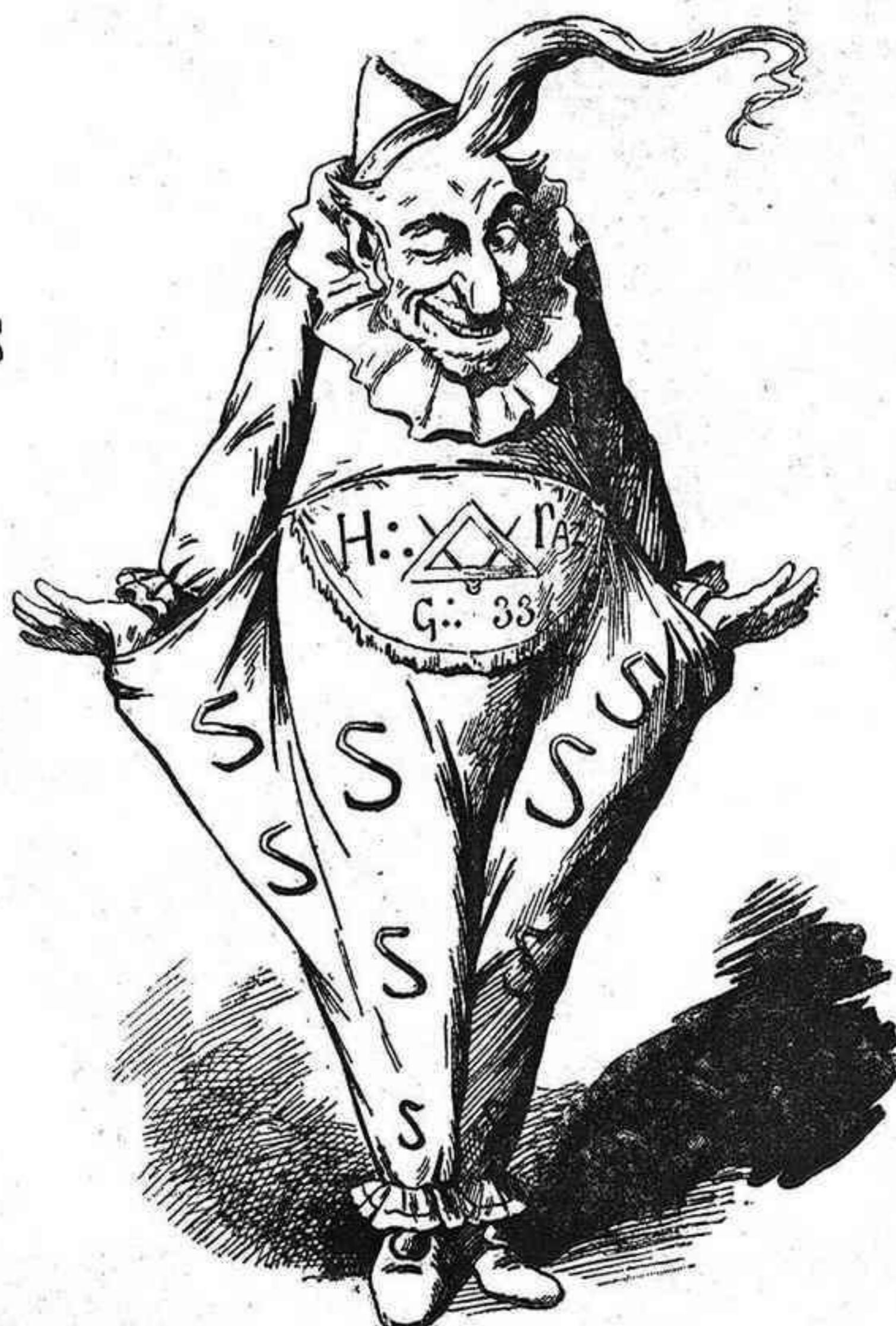
4 planas
litografiadas
á varios colors

~~~~~

Ilustració
en abundancia

~~~~~

Se ven
per tot arreu

ALMANACH

DE

La Esquella de la Torratxa

pera l' any 1895

Está agotantse la edició

Preu: **una** pesseta

¡NADAL!

Diu que ja está á punt de solfa,
diu que prompte 'ns lo darán...
¡Es lo gall que ara com ara
Barcelona está esperant!